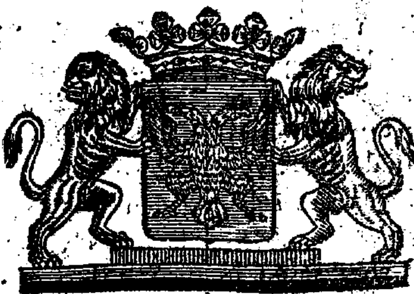
A. 1836. No. 20.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 13 Februarij.

FRANKFORT, den 9den Februarij.

Uit Berlijn wordt ten aanzien van den onlangs verboden windhandel in Spaansche schuldbrieven gemeld, dat die handel aldaar zeer erg gedreven werd. Ten laatsten werden zelfs de achtingswaardigste particulieren en ambtenaren er in medegesleept. Onder de vele slagtoffers noemt men eenen voornamen justitielen ambtenaar, die niet alleen 30,000 daalders aan geld, maar ook een fraai hotel onder den Linden op deze wijze verloren heeft. Een ander geheimraad liet, zoo het schijnt, zijnen neef speculeren, en toen het er op aankwam, om de verliezen, door de Spaansche reductie veroorzaakt, te dekken, verwierp hij alle ondernemingen en eischte zelfs de teruggaaf der, zonder zijn weten, gedeponeerde papieren, die de som van bijna 20,000 daalders bedroegen. In de eerste instantie heeft hij zijn proces ook gewonnen.

Over het groote geheim van den Spaansche minister *Mendizabal* worden te Berlijn, even als elders, vele gissingen gemaakt. Er zijn er, die meenen, dat het niets anders is, dan het ei van Columbus, hetwelk men juist daardoor voorbijziet, omdat het te nabij ligt. De bekwame minister, denken dezen, zal zich tot den aanstaanden zomer trachten te redden met het crediet, hem in Engeland geopend, waardoor hij ook de op 1 April en Mei verschijnende renten zal betalen. Zien nu de buitenlandsche kapitalisten, dat dit alles, benevens het onderhoud der armee, zonder geldleening geschied is, zoo zullen zij noodwendig vertrouwen opvatten en de Spaansche papieren tot 70 en 80 percent rijzen. Is dit oogmerk bereikt, en don *Carlos*, zoo niet geheel overwonnen, toch in eenen benaauwderen toestand gebragt, dan zou zich een dubbele weg, de verkoop der nationale goederen of eene geldleening, aanbieden.

PARIJS, den 8sten Februarij.

De laatste verhooren bij het hof der pairs in de zaak van *Fieschi* en zijne medepligtigen hebben voornamelijk geloopen over hetgeen *Boireau*, vóór de volvoering van den aanslag, daarvan heeft verteld aan den zoon van den heer *Suireau*, een winkelier te Parijs woonachtig. Het is daarbij, zoo uit de houding en nadere bekentenissen van *Boireau*, als uit de verklaringen van de heeren *Suireau*, vader en zoon, gebleken, dat hij de waarheid nog niet volkomen heeft geopenbaard, en meer van de zaak heeft geweten en aan grootere medepligtigheid schuldig is, dan hij bekend heeft. Hij heeft, kort vóór de volvoering, van de bijzonderheden van den aanslag gesproken, van het helsch werktuig, van den dag en de gelegenheid, wanneer het feit zou gepleegd worden, van een touw, waarmede de dader (dien men voor een galeiboef hield,) zich zou redden, van eene zamenkomst van 40 personen, welke den uitslag van het werk zou afwachten, van het rijden met een paard van eenen kruidenier (*Pepin*). De heer *Suireau*, de vader, kreeg door zijnen zoon kennis van de zaak, alsmede van den raad, door *Boireau* gegeven, dat hij, als lid van de nationale garde, zich niet in de nabijheid van de plaats, waar de uitbarsting plaats had, zou begeven. Hij haastte zich om de politie er van te verwittigen. Hij werd door eenen kantoorbediende van den commissaris van politie der naaste wijk zeer onheusch behandeld en afgewezen. Eenen naburigen commissaris van politie trof hij niet te huis; hij zocht hem 's avonds in den opera op, verhaalde hem, wat hij wist, en werd met belangstelling aangehoord. De prefect van politie, schoon eenigzins ongeloovig, heeft echter, zoo als uit de verklaringen van daarin betrokkene commissarissen van politie blijkt, maatregelen genomen en ter aangewezene plaats scherp toezigt gehouden; doch slechts gelijkgronds, omdat men, naar hetgeen de heer *Suireau* zich had laten ontvallen, aan eene onderaardsche losbarsting dacht. Zoo heeft men de oogen niet naar den bovenkant der huizen gewend, en zoo heeft *Fieschi* van zijn bovenvertrek onbeglunrd en ongestoord zijn ontwerp kunnen volvoeren. Toen de heer *Suireau* den 28sten Julij bij de nationale garde onder de wapens was, zag hij den Commissaris van politie *Marrigues*, dien hij den vorigen dag niet had kunnen te spreken krijgen. Hij nam hem ter zijde, en zeide: « Het spijt mij, dat ik u niet aangetroffen heb. Hebt gij niet eenige orders ter uitvoering ontvangen? — Neen, antwoordde deze. — Hoe! weet gij dan niet, dat er een helsch werktuig op den weg, langs welken de Koning gaat, zal geplaatst worden. — De heer *Marrigues* wilde er in het eerst niets van gelooven, maar vestigde er echter, op nadere aanduiding, nader zijne aandacht op. De koning ging nogtans met zijnen stoet den bepaalden weg, en de heer *Suireau* liet niet na, daarover zijne verwondering te betuigen. — *Boireau* heeft bekend, dat *Pepin* hem gezegd had, dat hij met het paard voor den *Jardin Turc* zou stil houden. Toen hij dit bekende, wierp *Pepin* een woedenden blik op hem.

Van den 9den Februarij.

Gisteren en heden is er een begin gemaakt met het verhooren van de getuigen, die *Fieschi* en zijne medepligtigen hebben doen dagvaarden. Die, ten behoeve van *Morey*, *Pepin* en *Boireau* hebben tot dus verre weinig beteekenende verklaringen afgelegd, die ten behoeve van *Fieschi* strekken ter bevestiging van hetgeen gezegd is, dat hij steeds trouw was voor degene, bij wie hij in dienst was. Den heer *Caunes*, inspecteur der wateren te Parijs, heeft hij, toen deze de cholera had, met de grootste zorg opgepast.

— Van het ministerie is nog niets naders bekend. De meesten gelooven thans, dat hetzelve uit de zoogenaamde derde partij zal worden zamengesteld, waarvan de heer *Dupin* het hoofd, en de *Constitutionnel* de voornaamste tolk is.

Men heeft uit Spanje de officiele tijding, dat de generaal *Mina* het sterke fort St. Maria *del Horst*, waar de Carlistische junta van Catalonie gevestigd was, ingenomen heeft.

BRUSSEL, den 11den Februarij.

Z. K. H. Prins *Ferdinand* van Portugal, gemaal van de Koningin *Maria da Gloria*, is te Brussel aangekomen. Men denkt, dat Z. K. H. alhier veertien dagen of drie weken zal vertoeven, alvorens naar Portugal te vertrekken.

— Onder de merkwaardigheden vindt men heden in de dagbladen vermeld: 1o. een te Brussel voltrokken huwelijk tusschen twee doofstommen; 2o. een vrij langdurig gesprek tusschen eenen vermaarden doofstommen, *Laurant Clercq* genaamd, en den blinden heer *Alex. Rodenbach*. De doofstomme teekende in de palm van de hand des blinden de letters en woorden, die hij wilde mededeelen. De blinde antwoordde met de hem bekende teekenen van de doofstommen. De doofstomme *L. Clercq* is te Lyon geboren en thans bestuurder van een instituut voor doofstommen in de Vereenigde Staten van Noord Amerika, — en eindelijk 3. het huwelijk van den Engelschen bisschop van Norwick met eene roomsche vrouw, welke vrijheid heeft, om aan haren biechtvader steeds huisvesting in het bisschoppelijk paleis te verleenen.

BATAVIA, den 12den October.

Volgens *de Singapore Chronicle* is de aardbeving, die zich in den avond van den 26sten Augustus jl. te Padang en in het westelijk gedeelte van Java heeft doen gevoelen, ook te Singapore waargenomen.

Voorts bevat hetzelfde blad van den 22sten Augustus het volgende berigt:

Wij hebben het genoegen gehad een' brief te lezen; gedateerd uit Canton den 23sten Julij, welke berigt geeft van een' aanval op en het afloopen van de bark *Troughton*, kapt. *Thompson*, den 18. Junij van deze haven naar China vertrokken. Het schijnt, dat het schip op den 5. of 6. Julij omstreeks 100 mijlen zuidwestelijk van Macao, door een rukwind deszelfs masten verloren heeft. Nadat deze wind was gaan liggen, ankerde hetzelve bij eene rots, de Mandarijnsmuts (Mandarine's-cap) genaamd, ten einde te gemakkelijker de geledene schade te herstellen en noodmasten op te zetten. De Chinesche visschers, welke het schip dikwijls bezochten, waren zeer stil, en gedroegen zich ongewoon wel, hoewel, gelijk het van achteren bleek, hunne bezoeken alleen ten doel hadden, om hetzelve, zoo de gelegenheid zich aanbood, te plunderen. Op den avond van den 9den lag de geheele scheepsequipage beneden en sliep, terwijl niemand op het dek was, dan de kapt. en de stuurman. Nu werd het schip in stilte, zoo dat zij geen het minste vermoeden van hun voornemen verwekten, omringd door 25 à 30 groote visschers booten, welke zich digt aan het schip voegden, toen zij in eens aan beide boorden ten getale van 300 man op het schip sprongen, en de officieren en manschappen aanvielen en op het dek wierpen. Evenwel hielden de kapt. en stuurman zich tegen hen staande, met de voorhanden zijnde wapens, tot dat zij door, lange spitse bamboezen gewond zijnde, verpligt waren, de vlugt naar de kajuit te nemen. Nu ontstond er een werkelijke afloop. Meer dan twintig kisten geld, omstreeks 50,000 dollars bevattende, werden voor de oogen van

den kapt. uit het scheepsruim genomen, en balen en kisten goederen, meer dan nog eens 50,000 dollars bedragende, spoedig uit hunne plaats naar de Chinesche bodems overgebragt. De stuurman en de kok, die in de kajuit waren, trachtten het wanhopig middel in het werk te stellen, van het schip te laten springen, als het eenige middel, hetwelk de zeeroovers van hunne dieverij kon afhouden of dwingen het schip te verlaten.

Te dien einde werd een vaatje buskruid in gereedheid gebragt en in brand gestoken; maar hoewel de uitbarsting een gedeelte van het dek en eenige der equipage beschadigde, en de Chinezen uit het schip dreef had het bij geluk de uitwerking niet, om het schip te doen springen. Ten einde, zoo het mogelijk was, dat gevaar te ontwijken, sprong de stuurman en de kok uit de kajuitvensters in zee, van waar zij door een' der matrozen terug gehaald, en aan boord gebragt werden. Een paar pistoolschoten werden, hoewel zonder uitwerking, door den scheepskapitein gelost. Twee dagen daarna, ankerde het schip ter reede van Macao.

Op het ontvangen dezer tijding te Canton, werd de gouverneur door de Hoogkooplieden verzocht om regt te doen, en den volgenden dag, zijnde den 11den, kwam deszelfs antwoord, in hetwelk hij zegt, dat geene maatregelen ongebezigd zullen gelaten worden, om de misdadigers te ontdekken, en de goederen aan de wettige eigenaren terug te bezorgen. « De Hemel (zegt hij.) zal doorzocht en de Aarde in « deszelfs grondvesten geschokt worden, om de schenders der wetten « van het hemelrijk te straffen." Daar de Gouverneur werkelijk de krachtdadigste middelen gebruikt heeft, om de roovers te vangen, twijfelt men niet, of verscheiden, hunner zullen in handen geraken Echter is het waarschijnlijk, dat, om de Chinesche regtvaardigheid te voldoen, vijftig of zestig ellendelingen zullen opgehangen worden, hoewel het gouvernement zich weinig zal bekommeren, of zij schuldig zijn dan niet. De zaak staat tegenwoordig stil, daar er nog niets gehoord is van de Mandarijns, die men tot het onderzoek bezigt. Ingeval de reeders van het schip niet voldaan worden door de maatregelen, die de Chinesche autoriteiten genomen hebben, of dat er geen vergoeding wordt toegestaan, denkt men, dat de zaak beiderzijds nationaal zal worden.

Nadat het bovenstaande vermeld is, zijn wij onderrigt geworden, dat vijf of zes van de visschers-booten in China ingehaald zijn, en dat eene menigte geld, aan de *Traughton* behoorende, aan boord derzelve gevonden is.

De ontdekking is gedaan door sommigen van die gaauwdieven, welke hunne medepligtigen aangeklaagd hebben.

'sGRAVENHAGE, den 11den Februarij.

Tot dus verre bevind baron *Dedel* zich nog in dezeresidentie.

— Gisteren avond heeft er een diplomatiek diner bij baron *Verstolk*, minister van buitenlandsche zaken, plaats gehad.

— Heden avond wordt er bal bij HH. DD. HH. den hertog en de hertogin *van Saxen-Weimar* gehouden.

— Dezer dagen is alhier overleden de heer *L. Burer*, referendaris van de algemene rekenkamer.

AMSTERDAM, den 11den Februarij.

Beurs van den 10den Februarij.

Er zijn ons heden geene nadere tijdingen uit Frankrijk toegekomen, ook uit Spanje was niets nieuws, onze speculanten hebben dien ten gevolge geene aanleidende oorzaak gevonden, iets te ondernemen en in Spaansche schuldbrieven was de markt geheel verlaten, doch waren alle min of meer geoffereerd.

Van onze binnenlandsche effecten verdienen alleen oude aandeelen handelmaatschappij vermelding.

Holland. Eenige weinige postjes $2\frac{1}{2}$ pCt. werden à $55\frac{5}{8}$ en $\frac{11}{16}$ verhandeld; 5 pCt. $103\frac{5}{8}$ a $\frac{1}{4}$ bij geringe affaire; kansbiljetten $24\frac{13}{16}$ à $\frac{7}{8}$; oud sijndikaat 96 à $\frac{1}{8}$, nieuwe $79\frac{11}{16}$ en $\frac{3}{4}$ gedaan; aandeelen handelmaatschappij openden $130\frac{1}{2}$ vervolgens $130\frac{3}{4}$, 131, $130\frac{7}{8}$, 131, $131\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 132, $131\frac{7}{8}$ à $\frac{3}{8}$ gebleven bij eenigen, doch niet aanmerkelijken omzet; nieuwe $102\frac{3}{4}$ en $\frac{7}{8}$ gedaan.

Spanje. Ardoins hielden zich tusschen $49\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{8}$, de geheele beurs door, staande; groote stukken werden à $48\frac{1}{2}$ à $\frac{5}{8}$ gedaan; kleine postjes passive werden à $15\frac{7}{8}$ à $\frac{3}{4}$ omgezet; Fransche uitgestelde $18\frac{3}{4}$ gebleven.

Rusland. Oude Russen $104\frac{7}{8}$ gebleven, nieuwe $105\frac{1}{4}$ bij enkele stukken afgegeven, Russen van 1831 en 1833 $96\frac{1}{2}$; roebels $69\frac{1}{8}$, alles bij kleine postjes gedaan.

Oostenrijk. 5 pCt. Metalliek in kleine partijtjes $99\frac{1}{2}$, en $2\frac{1}{2}$ pCt. dito $58\frac{1}{8}$, 58, $57\frac{3}{4}$ omgezet; in nieuwe Weener aandeelen geen handel.

Beurs van den 11den Februarij.

Wij zijn heden insgelijks wederom zonder eenige nadere tijdingen uit Spanje; bij het leger is niets voorgevallen; Madrid geniet diepe rust, het Fransche ministerie is nog niet geconstitueerd.

Fluctuatie der prijzen;

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $55\frac{5}{8}$, $\frac{9}{16}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{11}{16}$ à $\frac{5}{8}$ gebleven bij zeer geringe affaire; 5 pCt. $103\frac{5}{8}$ gedaan; kansbiljetten $24\frac{13}{16}$, $\frac{3}{4}$ bij geringe omzetting; in beide sijndicaat bijna geen handel, oude $96\frac{7}{8}$, nieuw $79\frac{11}{16}$; aandeelen handelmaatschappij blijven het voorwerp van Agiotage, aanvankelijk 132 gedaan, toen eenige aankoops-commissien den openingsprijs tot 132 deden stijgen; vervolgens kwamen verscheidene partijen ter markt en de koers viel tot $131\frac{1}{4}$ en kon zich niet weder daarboven verheffen.

Spanje. Alle Spaansche schuldbrieven blijven in eene flaauwe stemming verkeeren; Ardoins openden 49 vielen tot $48\frac{3}{4}$ en bleven op deze hoogte; groote stukken van $48\frac{3}{4}$ tot 48 afgegeven; in passive zeer weinig affaire, doch ook deze waren flaauwer $15\frac{5}{8}$, Fransche uitgestelde $18\frac{3}{4}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{1}{2}$ gedaan, en bleven tot dezen koers gevraagd.

Russische en Oostenrijksche schuldbrieven als gisteren.

Mengelwerk.

Over de tegenwoordige Kerkgeschillen in Nederland.

Te midden van de zich herstellende rust in *Europa*, van het *slapen* ten minste onzer geschillen met *België*; van den herlevenden handel, die voor ons vaderland in dit opzigt — bij het weren van eenige misbruiken, en de medewerking der regering tot de algemeen verlangde spoorwegen, — gunstige verwachtingen opent, doet zich een verschijnsel op, hetwelk niet kan nalaten, den beminnaar des vredes en der eendragt ernstige bekommering in te boezemen. Het is de godsdienstige tweespalt in de Hervormde Kerk.

Reeds sedert eenige jaren, merkte men bij sommigen ontevredenheid op, over het minder gestreng vasthouden van de meerderheid der leeraaren in de Hervormde kerk aan de oude formulieren derzelve. Doch dit bepaalde zich vooreerst tot geschriften. Dan, sedert de geschillen met *België* meer tot rust kwamen en het gevaar des Vaderlands aan dien kant verdween, begon de tweespalt eene ernstigere gedaante aan te nemen. Van woorden kwam men tot daden, leeraars weigerden de ingevoerde liederen te laten zingen, zij werden vermaand, eindelijk afgezet en men sprak nu van *afscheiding*. Dit woord vond weêrgalm in veler gemoederen. De afgezette predikant SCHOLTE stelde zich op den voorgrond, rigtte eene nieuwe Gemeente op, en predikte op verschillende plaatsen, somtijds in burgerhuizen. Het openbaar Ministerie trok zich de zaak aan. SCHOLTE en zijne aanhangers werden vervolgd, en men riep tegen hen een artikel der *Napoleontische* wetgeving in, hetwelk bijëenkomsten en *Associatiën* van meer dan twintig personen verbiedt. SCHOLTE werd bij meer dan een Geregtshof veroordeeld; *hij appelleerde* gedurig; voerde in den *Haag* en elders zelf het woord en werd door zeer bekwame regtsgeleerden verdedigd. De zaak maakte hoelangs zoo meer indruk, naarmate de Regering alles deed, om haar te sussen en de eenheid der kerk te bewaren. Eindelijk is zij het onderwerp aller gesprekken geworden. Wij hebben reeds, hoe ongepast ook, scheldnamen hooren geven en van *Scholtianen* en *Donker-Curtianen* hooren spreken. De scheiding is *in de gemoederen* werkelijk daar. Is het mogelijk, haar nog te heelen? Hoe kan men best den vrede en de eendragt der Burgers, die onwaardeerbare goederen, die wij gelooven, dat de Regering alleen op het oog heeft, bewaren? Beschouwen wij dit met de meestmogelijke onzijdigheid.

Dat eenheid en goede overeenstemming in een kerkgenootschap, even als in een staatsligchaam, hoogstwenschelijk zijn, is ontegenzeggelijk. Bij de Protestanten vooral ware zulk eene vereeniging tegen het hen steeds bedreigende *Proselijtismus* bijzonder nuttig, men mag zeggen, noodzakelijk. *Eendragt maakt* — ook hier — *magt*. Doch wanneer nu eenmaal de tweespalt bestaat, zijn alle vrome wenschen vergeefs. Er blijft dan niets over, dan middelen te beramen, om aan het bestaande kwaad de minstmogelijk nadeelige rigting te geven. Er bieden zich daartoe, zoo het schijnt, slechts drie wegen aan: zich met de geheele zaak niet te bemoeijen, of de *Dissenters* met geweld in het ligchaam der kerk te houden, of hen te erkennen, maar onder wijze bepalingen.

Het eerste zou men in *Noord-Amerika*, zou men waarschijnlijk in *Engeland* doen. In eerstgemelde Republiek bemoeit de staat zich volstrekt niet met de onderscheidene Godsdienstige genootschappen; duldt de *Shakers*, die tot Godsvereering dansen, tot dat zij zweeten, gelijk nog zoo vele andere vreemde gezindten; en men kan juist niet zeggen, dat de Godsdienstijver daarom in *Amerika* verflaauwt. In *Londen*, *Liverpool* of *Manchester* rigt elk, wie verkiest, eene kapel op, om zijne Godsdienst daarin uit te oefenen, en de regering, die (sedert de *Emancipatie* wel) de bisschoppelijke Kerk alleen tot bezetting van ambten en verkrijging van burgerlijke voordeelen toeliet, bekommert zich niet over de afwijkende sekten, die zij geheel aan zich zelf overliet en nu althans overlaat. Maar *hier* is het geval anders. De Regering *betaalt* de uitwendige godsdienstoefening en wil er dus ook over te zeggen hebben. Dit plaatst haar in het geval, dat zij de zaak onmogelijk aan zich zelve geheel *kan* overlaten. — Zij moet weten, hoe het in de door haar bezoldigde kerkgenootschappen uitziet. Er blijven dus slechts twee wegen over; die der gedwongene vereeniging, of der scheiding onder wijze bepalingen.

De gedwongene vereeniging is *en* op gronden van regt, *en* van gezonde staatkunde af te keuren. Van *regt:* « Aan alle bestaande gezindten wordt door de Grondwet bescherming gewaarborgd. Alle Godsdienstige gevoelens worden vrij verklaard» (dit zal toch ook wel vrije Godsdienstoefening beteekenen.) Maar men drukt op dit woord *bestaande* en maakt daaruit op, dat er zich nu geene nieuwe gezindte meer vormen mag. Indien er, voor *bescherming*, *betaling* stond, lieten wij zulks

onbreedelijk gelden, want de staat kan niet gehouden zijn, aan alle opkomende gezindten terstond de gelden der ingezetenen te gaan besteden. Maar dat men dit woord *bescherming* nu zoo uitlegt, dat met het jaar 1816 het geloof voor *stereotijp* wordt verklaard; dat, na dit willekeurig aangenomen tijdstip, niemand meer anders prediken, in gezelschap van meer dan 20 personen zingen, of zelfs liefdegiften inzamelen mag (dit alles wordt toch SCHOLTE's aanhangeren door het openbaar Ministerie tot misdaad gerekend,) dan in de eenmaal erkende gemeenten; dit is toch wel de ongerijmdheid en onregtvaardigheid ten top gedreven. Of in welke taal der wereld beteekent *bescherming toelating*? — Gij wilt de personen, die op hunne wijze (mits niet strijdig met de goede zeden of de rust der maatschappij,) zich onderling willen stichten, niet beschermen? Goed! maar vervolgt ze ten minste niet. En, toetsen wij de zaak aan de *billijkheid*, zoo is het toch erg, dat Christenen, die erkennen, zich aan den Bijbel, en zelfs aan de leer der Protestanten te houden, met geweld belet worden, naar hunne verkiezing God te vereeren. In een Christenland (of is *Nederland* dit misschien niet meer?) wordt immers aan de *Joden*, die in hunnen *Talmud* den Heiland vervloeken, niet alleen bescherming, maar volkomene gelijkstelling tot alles, zelfs de hoogste ambten en waardigheden verleend. En men zegge niet — dat was eene in 1815 bestaande gezindte! wij zijn overtuigd, dat indien *Amsterdam* weder eene wereldstad wierd als weleer, en er zich een genoegzaam aantal *Mohammedanen* met der woon vestigde, dat dezen, om des handels wille, de vrijheid tot het stichten eener Moskee niet zou worden geweigerd. Waarom is men dan zoo gestreng, juist in het *Hervormde* kerkgenootschap? Omdat dit de voorlang *heerschende* kerk was en de Regering zich van de oude herinneringen van *suprematie* over hetzelve niet zoo gemakkelijk kan ontdoen. Daarom handelt men thans met de afgezonderden, even als LODEWYK XIV met de *Jansenisten*. Maar de Kerk is immers van den Staat gescheiden? De voorstanders der Hervormde leer hebben immers de oude voorregten niet meer? Waarom zich dan meer met hen en hunne inrigtingen, dan met de andere gezindten bemoeid? Waarom niet de wijze staatkunde van het in dezen zoo veel *liberaler* gemeenebest gevolgd, toen het de *herstelde* Luthersche gemeente naast de andere duldde en erkende, welke twee gezindten thans in vrede op meer dan eene plaats naast elkander bestaan? Het redmiddel der verlegenheid, om eene wet van den gevallen tiran, die alleen diende, om alle middelen tot afwerping van zijn juk te belemmeren, op eene *godsdienstige* vereeniging toe te passen, (terwijl die wet vroeger, na de omwenteling, volkomen geslapen heeft) is iets, dat men in de negentiende eeuw niet zou verwacht hebben. Trouwens de heer VAN HALL heeft, in zijne pleitrede, dezen onbegrijpelijken maatregel genoegzaam ten toon gesteld.

Maar nu het *staatkundige* van de gedwongen vereeniging? Men herinnert zich nog uit vroegere tijden, dat, om even loffelijke redenen, als wij thans gaarne erkennen, dat de Regering bezielen, *de instandhouding van den vrede der kerk*, de staten van *Holland*, met den schranderen OLDENBARNEVELDT aan het hoofd, de verschillen tusschen *Remonstranten* en *Contraremonstranten* zochten te dempen, de eenheid van het kerkgenootschap te bewaren; en de zich feitelijk afscheidenden door gestrenge plakaten te weren. Doch wat was het gevolg? Gelijk elke werking in dezen tegenwerking voortbrengt, zoo riepen de gemeenten, aan welke men verbroedering voorschrijven wilde, dat dit *eene inquisitie* was; men scheidde zich met geweld af; de staten zochten dit door Waardgelders te stuiten; nu riep men *Mijn Heer den Prins* te hulp, die zekerlijk met zijne stalen kling de eene schaal naar beneden dreef, — maar het doet ons leed te moeten zeggen, dat de Advocaat vroeger zijnen trots in de andere had gelegd. Thans werden de *Remonstranten* nog veel erger, en in den volsten zin des woords vervolgd, en op het platte land buiten *Rotterdam* werden vereenigingen van menschen, die vreedzaam God dienden, door soldatengeweld en klinkslagen of houwen uiteengedreven; de predikanten door de *Sijnode* afgezet en in hechtenis genomen; de vroomste en edelste mannen genoodzaakt, buiten 's lands te zwerven; alles om den *vrede* en de *eenheid der kerk* te bevorderen. Van daar ook eene misnoegdheid, eene onrust en woeling, die den oorlog tegen *Spanje* in de laatste dagen van MAURITS verlamde, en die misschien een vernielende kanker voor den Staat zou geworden zijn. Maar gelukkig stierf MAURITS en met hem de vervolging: de edele, als mensch, Regent en held even verdienstelijke FREDERIK HENDRIK kwam aan het bewind, en zonder de door hem begunstigde partij weder op het kussen te helpen, liet hij de eenmaal voltrokkene scheiding in stand, maar deed met wijze behoedzaamheid en voorzigtigheid al wat hij vermogt, om aan de vervolgden, als afzonderlijk kerkgenootschap, vrijheid te doen erlangen. Dit gelukte, de *Remonstranten* stichtten kerken te *Rotterdam*, *'s Gravenhage* en *Amsterdam*, hier zelfs eene kweekschool. En met deze verdraagzaamheid ontstond de *ware* vrede der kerk, onderlinge rust en zelfs vriendschap tusschen de Godsdienstleeraren (men denke aan VOLLENHOVE en HOMME in betrekking tot BRANDT). Gelijktijdig beleefde *Nederland* zijne *gouden* eeuw van welvaart, voorspoed en letterkundigen bloei! Is dit niet de proef op de som, dat *gedwongen eenheid* hoogst verderfelijk is voor onzen Staat? Men denke aan *Engeland* met zijne tallooze sekten. Tot hiertoe was ook *Nederland* altijd als het klassikeland van verdraagzaamheid en Godsdienstige vrijheid geroemd. In de nabijheid niet alleen, maar ook veraf tot in de dalen van *Piemont* toe beschermde het allen, die door Godsdienstvervolging in hunne natuurlijke regten waren belemmerd. En thans roept men de *Napoleontische* wetgeving tegen oproer te hulp, om menschen, die vreedzaam eene leerrede aanhoorden, baden, zongen en aalmoezen opzamelden, te vervolgen en te beboeten!

Wij gelooven dus te mogen vaststellen, dat vervolging en gedwongene vereeniging, zoo wel op regts-, als staatkundige gronden, onwettig en verderfelijk is. Doch aan den anderen kant moeten wij den voorstanders der afscheiding te gemoet voeren, dat godsdienstige scheuring altijd groote nadeelen heeft; dat zij (indien niet door volstrekte noodzakelijkheid, gelijk ten tijde der hervorming, gewettigd,) tegen de liefde, de grondwet des Christendoms, zondigt; dat er zich toch, ook van de gestreng regtzinnige overtuiging der scheidingsgezinden, nog een goed aantal leeraars in het Hervormde kerkgenootschap bevinden (hoewel, tot ons leedwezen, de gestrenge maatregel der afzetting van vele leeraars door de Sijnode de wonde meer ongeneesselijk maakt,) en dat, in allen gevalle, zij wel zouden doen, van ten spoedigste hunne kerkelijke inrigting en middelen tot onderhoud der armen hunner gemeente, bij het bestuur in te dienen; wanneer er, volgens een pas genomen besluit, de grootste waarschijnlijkheid bestaat, dat de afgescheidene kerken als dan zal geduld en erkend worden. Maar zij denke vooral niet aan verdeeling der kerkelijke goederen tusschen haar en de gevestigde Hervormde kerk. Dat zou een schroomelijke twistappel in het midden van *Nederland* werpen en mogelijk tot burgeroorlog geleiden! Ook FREDERIK HENDRIK, toen hij den *Remonstranten* vrijheid van Godsdienst verschafte, stelde alle aandeel aan bezoldiging uit 's lands kas of verdeeling der kerkengoederen buiten alle bedenking.

Is aan de personen, die zich willen afscheiden, hun geloof- of de verschilpunten met de andersdenkenden — dierbaar, zoo moeten zij ook het onderhoud van leeraars, kerkendienaars, armen en kerken daarvoor over hebben. Willen zij dit niet, zoo bewijzen zij slechts, dat zij niet meer dan woelgeesten zijn, op tijdelijke voordeelen vlammen; en zij regtvaardigen alle maatregelen der Regering tegen zulk een rustverstorend Genootschap.

Ziedaar het middel tot bevrediging, dat ons voorkomt allen twist te kunnen bijleggen. — Indien de heer SCHOLTE en zijne vrienden zich met de andere leden en leeraars der Hervormde kerk *in gemoede* niet kunnen vereenigen, zoo leveren zij hunne *statuten* en inrigtingen *ten spoedigste* aan de Regering over en deze *haaste zich dan ook*, hen te erkennen als een vrij en onafhankelijk kerkgenootschap, dat echter geene aanspraak hoegenaamd op bezoldiging van 's landswege of op kerkelijke goederen en gebouwen kan maken.

De Hulpbeurs op den Dam,

Dichtstukje door J. VAN OOSTERWYK BRUYN.

Onder dezen tijtel zijn in de voorgaande maand bij den boekhandelaar BRIJERINCK, te *Amsterdam*, eenige dichtregelen in het licht verschenen; die met die hulpbeurs op eene wijze schertsen, welke niemand kan vertoornen. Hoe dit voortbrengsel van den luim des heeren VAN OOSTERWYK BRUYN algemeen bijval heeft gevonden, bewijst de nu reeds daar zijnde *tweede druk*, welke met een aardige plaat, in omtrekken, van de nieuwe beurs prijkt. — Wij bevelen dit stukje ieder aan, die zich eenige oogenblikken gaarne aangenaam uitspannen wil; — niets personeels, niets bijtends ontsiert dit versje, dat, vloeijend gedicht, aardig gisp en tevens op belangrijke daadzaken opmerkzaam maakt. — Wij schrijven tot eene proeve de twintig eerste regelen af.

't Kometjaar was voorbij, en 't schrikkeljaar begonnen;
De stad aan d'Amstel bloeide en wies in luister aan,
In 't nachtlijk uur verlicht, door heldre gaslicht zonnen,
Aan poort bij poort verrijkt met nieuwe wandelpaân.
De handelsgeest won veld, en stapte reuzenschreden,
't Bleek uit den steenkooldamp, die neêrsloeg op de gracht;
Men zou van 't prachtvol Dok den breeden kring verbreeden,
En zelfs een ijzeren weg werd in 't verschiet verwacht.
De vreemdling stroomde toe, en kwam zijn kunstgaaf wijden
Aan Amstels burgerschaar, die, vrij van zorg en smart,
Zich meê ten feestrij schaarde op alle jubeltijden,
Van 't geen eene eeuw bestond, een half, of slechts een kwart.
Sinds dat Jan Roônpoorts *kruin en* 's Haringspakkers *toren,*
d' Onvergehaalden muur verslagen zag tot gruis,
Ging van de aloude stad geen pronksieraad verloren,
Terwijl haar luister groeide in 't nieuw Justitiehuis.
't Kometjaar was voorbij — 't welk voor bekrompen zielen
Een bang vooruitzigt gaf — 't was zonder ramp doorleefd;
Alleen had d' Amstelstad zijn soeploots zien vernielen,
En had op Java's kust tweêmaal de grond gebeefd.

Net gedrukt, verdient deze brochure de aandacht van ieder, die gevoel voor smaak heeft, en gaarne een stukje van den dag leest.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 11 Feb. 2 El 3 Palm 5 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 15 D
Den 12 Feb. 2 El 5 Palm 0 Duim; gewassen 15 Duim; gevallen 0 D

Op den 12den Februarij 1836, zijn te LEERDAM getrouwd:
JACOB LOUIS NYHOFF,
Weduwenaar van ALETTA BROUWER, Predikant te *Gouda*,
en
MARIA INDEWEY.

Heden avond beviel voorspoedig van eene Welgeschapene DOCHTER, *A. M. M. GRIMM*, geliefde Echtgenoote van

ARNHEM,
den 6den Februarij
1836.

H. RAZOUX.

Op heden overleed, tot mijne diepe droefheid, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, de Wel-Edel Geboren Heer *P. van GALEN*, Wethouder dezer Stad, in den ouderdom van bijna vijf en zeventig jaren.

TIEL, den 7den Februarij 1836.

W. COLENBRANDER, Wed. P. VAN GALEN.

---

§ † § Mr. *N. G. FRANÇKEN*, Notaris te *Elst*, † † zal, namens Mejufvrouw de Weduwe *H. R. van YSSELDYK*, ten huize der Erven *AALBERS*, te *Elst*, op Donderdag den 25sten Februarij 1836, des voordemiddags ten half tien ure, in het openbaar bij toeslag verkoopen, de volgende WEI- en BOUWLANDEN, bij den inzet met de hoogen gebragt op de volgende sommen:

1°. Een stuk BOUWLAND, *de Vlasstede*, gelegen op *de Vergert* groot ruim 4 Bunders op . . . *f* 1945.
2°. Een DITO, *de Rielaard*, groot 3½ Bunders op - 1330.
3°. Een DITO, almede *de Rielaard*, groot 5¾ bunders op . . . - 2150.
4°. Een DITO, *Wissingsdries*, groot 4¼ Bunders op . . . - 1845.
5°. Een DITO, *de Wittesteen*, groot ongeveer 4 Bunders op . . . - 1845.
6°. Een DITO, almede *de Wittesteen*, onder de buurt *Merm*, groot 5⅝ Bunders op . . . - 2160.
7°. Een DITO, *Sammemorgen*, onder de buurt *Aam*, groot 87 Roeden op . . . - 415.
8°. Een DITO, *de Reetschekamp*, onder de buurt *Reet*, groot 3⅜ Bunders op . . . - 1130.
9°. Een DITO, *het Nieuwland*, onder de buurt *Lijnden*, groot 4⅜ Bunders op . . . - 1740.
10°. Een DITO, *de Hereld*, onder de buurt *Hollanderbroek*, groot 4⅜ Bunders op . . . - 2145.
11°. Eene WEIDE, onder de buurt *Lijnden*, *de Weverskamp*, groot 6¼ Bunders op . . . - 3950.
12°. Eene WEIDE, *de Bergweide* onder de buurt *Hollanderbroek*, groot 3 Bunders op . . . - 1990.
13°. Eene WEIDE, almede onder de buurt *Hollanderbroek*, groot ongeveer 8 bunders op . . . - 4900.
14°. Eene WEIDE, *de Hoekweide*, groot ruim 3 Bunders op . . . - 1720.

Het laatste parceel onder *Elden*, doch de overigen onder *Elst* gelegen.

Verkooping van Landgoederen

In den loop der maand Mei aanstaande (dag en plaats nader te bepalen) zal het aanzienlijk en uitgestrekt Landgoed REKHEM genaamd, gelegen in de Gemeente Ambt *Doetinchem*, Provincie *Gelderland*, bij publieke veiling, ten verkoop worden aangeboden.

Welk Landgoed bestaat in het Huis REKHEM, met het regt van water op de *Bielheimer Beek*. zeer geschikt om eenig Fabrijk aan te leggen, waar vroeger een *IJzergieterij* bestond, en nog de Waterstuw voorhanden is. — Voorts zeer schoone BOEREN ERVEN en KATERSTEDEN, BOUW- en WEILANDEN, en zeer uitgestrekte BOSSCHEN, met meer dan 25.000 Willig gaande EIKEN, BEUKEN- en IJPEN BOOMEN; voorts POPULIEREN, en zeer uitgestrekte DENNEN of SPARREN BOSSCHEN, alles te zamen eene grootte van ruim 325 Bunders.

Dit Landgoed is intusschen uit de hand te koop. Informatien zijn te bekomen bij de Heeren *HORSTING* op *Slangenburg* en op het huis *Renkum*.

VERKOOP,

bij Geregtelijke Uitwinning, ter Rolle van de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting hebbende te Zutphen:

1°. Van een HUIS, met aangebouwde SCHUUR benevens het ERF, als ook een TUIN van 15 *Roeden en* 80 *Ellen*, bij en aan elkaar gelegen, in het Dorp *Silvold*, in den parceelsgewijzen kadastralen legger van de gemeente *Wisch*, bekend onder No. 556 en 557 van Sectie E, belend ten Noorden aan Grond van *G. TYSSEN*, ten Zuiden aan die van de Hervormde Gemeente van *Silvold*, ten Oosten aan Grond van *J. NIJENHUIS* en ten Westen aan eenen Weg naar de Pastorie.

2°. Van een stuk BOUWLAND in het Roomberg- of Silvoldsche Veld, gebouwd wordende in twee dreven, op gemelden kadastralen legger bekend onder No. 339 van Sectie E, groot omstreeks 35 Roeden 90 Ellen, belend ten Noorden aan eenen weg, ten Zuiden aan Grond van *J. NIJENHUIS*, ten Oosten aan land van de Kerk van *Silvold*, en dat van *WILLEM PIERIK*, en ten Westen aan den Gemeenen Weg.

Een en ander in beslag genomen ten laste van de Eigenaren en Bruikers *JAN WOLTERS*, Mr. Schoenmaker, te *Silvold* woonachtig, en zijne Huisvrouw *SOPHIA SENT*, bij proces-verbaal, opgemaakt ten verzoeke van Jufvrouw *ANNA HUBERTA GEERTRUIDA van HAMEL*, Rentenierster wonende te *Zutphen*, door den Deurwaarder *GERRIT EBBLINK van DIJCK*, op den 12den October 1835, en geregistreerd aldaar daags daarna.

Dit proces verbaal is overgeschreven, eerstelijk ten Kantore van Hypotheken te *Zutphen*, op den 16den derzelfde maand en ten anderen ter griffie van de Regtbank van Eersten Aanleg aldaar op den 22sten volgende; kopie van hetzelve stuk is ter hand gesteld zoo aan den Heer *MACKAY*, Burgemeester van de Gemeente *Wisch*, waaronder het gearresteerde is gelegen, als aan den Heer *van WOELDEREN*, als waarnemende de post van Griffier van het Vredegeregt des Kantons *Terborg*.

De onderhavige uitwinning wordt, van wege de executante, vervolgd door den Procureur *JACOBUS van DYK*, woonachtig te *Zutphen*, als zoodanig postuleerende bij opgemelde Regtbank.

De drie lezingen der memorie van lasten van den verkoop hebben ter Rolle voormeld plaats gehad op den 12den Januarij 1836, den 26sten derzelfde maand en den 9den Februarij volgende, telkens om tien uren des morgens.

De executante heeft de gearresteerde goederen op prijs gesteld als volgt: Het eerste Parceel op *f* 50.00, het tweede op *f* 25.00, de massa van beide Parcelen op *f* 75.00.

De voorlopige toeschatting zal plaats hebben ter vaakgemelde Rolle op Dingsdag den 23sten Februarij 1836, des morgens om tien uren.

Zutphen, den 10den Februarij 1836.

In fidem, [illegible] *Procureur.*

---

† † † Ten huize van den Kastelein *G. ALBERS*, te *Huissen*, zullen op Dingsdag den 23sten Februarij 1836, des voormiddags om 11 uren, publiek worden verkocht, circa 200 stuks ZWARE EIKEN en 15 stuks ZWARE IJPEN BOOMEN, staande op het goed *de Pol* onder *Huissen*.

---

† † † *E. LOHMAN*, berigt het geëerd publiek, dat hij, *met permissie*, op Maandag den 15den dezer zal houden BAL. De Entree is, voor ieder persoon, *zestig* cent, waarvoor kan genoten worden een halve flesch *Wijn*, of naar evenredigheid *Punch* of *Likeur*, en waarbij eenige *Verversching* zal worden toegediend; terwijl, bij het binnengaan naar de Stad, *geen Poortgeld* zal behoeven betaald te worden.

---

§ † § In den avond van den 8sten Februarij 1836 is, te *Arnhem* vermist een tachtigjarige G. BIJSAARD, gekleed in eene Blaauwe Lakensche Jas, het Linnengoed gemerkt C. D., wie omtrent denzelven iets mogt vernemen, wordt verzocht daarvan kennis te geven aan het huis van den Commissaris van Politie, te *Arnhem*.

---

§ § § Aan het DEPÔT van GOMMA, bij Mej. *M. C. METELERKAMP*, in de Dieserstraat te *Zwolle*, welk heilzaam middel voor teringachtige, zwakke, hoestende en bloedspuwende lijders steeds zoo gunstig bekend blijft, wordt mede met succes afgeleverd, de beroemde Professor *HOFFMAN'S* KUNST-KORALEN à 75 cents het snoer; zijnde alom bekend als zeer bevorderlijk tot eene gemakkelijke ontwikkeling van tanden en kiezen, bij jonge kinderen. — Voorts zijn ook beide voorhanden bij den Heer Boekhandelaar *J. W. ROBYNS*, te *Deventer*.

J. J. MINKENHOFF,

VAN AMSTERDAM,

Maakt het geëerde publiek bekend, dat hij op nieuws weder heeft ontvangen: een assortiment van GOEDEREN, alles tot verminderde prijzen, *door stellige verandering van affaire; Sinesche Theestellen* met *Komfoor* en *Ketel* à *f*. 6.25; idem zwart verlakt ovaal *f* 3.50; grootste soort *The bladen*, *f*. 1.20; *Kapspiegels* *f* 2.25; id. groote *f* 2.75; *Scheertoiletten* *f* 1.50 a *f* 2.00; *Citroenpersen* *f* 0.90 à *f* 1.10; *Dames-Flacons*, met zilveren stoppen *f* 0.90 à 1.80; *Nachtlampen* met *Ballons* *f* 1.10; *Lampekleedjes* *f* 0.75; *Komkommerschaafjes* *f* 0.70; *Fiesjesdoozen* met *Fiesjes*, het paar *f* 1.50; *Tafelbellen* *f* 0.40; *Olie-* en *Azijnstellen* *f* 1.40; *Kurkenstoppen* met pleet, per half douzijn *f* 0.40 à 0.65; pleten *Suikerlepeltjes*, per douzijn *f* 0.75; *Kurkentrekkers* *f* 0.10; idem fijner 0.20; palmenhouten *Mostaardlepeltjes* *f* 0.05; *Lampekousjes* per 12 douzijn *f* 0.90; *Nachtpitjes*, de zes doosjes *f* 0.40; stalen *Vorken*, per half douzijn *f* 0.35; fijne scharen, per stuk *f* 0.12½; beste potloden, per drie douzijn *f* 0.30; *Perrijaansche pennen*, per kaart van 12 stuks *f* 0.20; *Karaffen* *f* 0.20; idem. grooter *f* 0.40; *Bierglazen* per douzijn *f* 0.90; *Kinder-Punchglazen* met *Ooren*, per stuk *f* 0.06; fijne *Wijnglazen*, per douzijn *f* 2.70; *Schimmelspelen* *f* 0.20; mahoniehouten *Thee-* en *Tabaksdoozen* [illegible] *f* 0.85; [illegible] *Mahoniehouten*, *Porseleinen* en *Kristallen Goederen*, en wat verder tot dit vak behoort, te veel om op te noemen. — Is uitgepakt bij *H. REENS*, in de Kerkstraat F No. 114. — Blijft stellig niet langer als tot en met aanstaande Vrijdag den 19den dezer, verzoekende een iegelijks gunst en recommandatie.

*** *D. R. van WERMESKERKEN*, Boekhandelaar te *Tiel*, geeft heden uit, en heeft alom verkrijgbaar gesteld:

Mr. H. J. DYCKMEESTER, *Lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal*, *Dijkgraaf van* Tiel en Sandwijk, IETS over het BESTAAN van DE REGTSMAGT DER DIJKSTOELEN EN HEEMRAADSCHAPPEN, gr. 8vo *f* 0.50.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.